

VÄNERSBORGS ÖVERFÖRMYNDARNÄMND
INFORMERAR
**STÄLLFÖRETRÄDARES VÅRD AV RÄTT I
DÖDSBO**

Allmänt

Om en huvudman/omyndig har del i ett dödsbo ska ställföreträdaren vårda dennes rätt i boet, liksom vid bodelning och skifte eller ingående av avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo.

Överförmyndarnämnden får inte automatiskt kännedom om att en huvudman/omyndig blivit delägare i dödsbo. Så snart ställföreträdaren fått kännedom om att denna situation uppkommit, måste denne därför omgående meddela överförmyndarnämnden detta. Överförmyndarnämnden skickar då information om vad ställföreträdaren har att förhålla sig till vid vården av huvudmannens/den omyndiges rätt.

Det är ställföreträdaren, som företräder huvudmannen/den omyndige och som överförmyndarnämnden utövar tillsyn över. Det är därför endast ställföreträdaren som är behörig att ansöka om de samtycken som kan bli aktuella i dödsboet. Mäklare, begravningsbyråer, banker med flera kan således inte göra dessa ansökningar.

God man kan behövas

Ställföreträdare som är delägare i samma dödsbo som den enskilde får inte själv företräda denne. En särskild *god man* måste förordnas. Begäran om sådan god man ska göras hos överförmyndarnämnden. Förslag på lämplig person som är villig att åta sig uppdraget kan lämnas.

Rättshandlingar i dödsboet

En ställföreträdare som vid dödsboförvaltningen för huvudmannen/omyndigs räkning deltar i en rättshandling, skall i den utsträckning som gäller vid förvaltning, enligt 13 kap (förmyndare) eller 14 kap (god man/förvaltare) föräldrabalken, inhämta överförmyndarnämndens samtycke till åtgärden. Det innebär att om det finns fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt som skall försälas, fordrar det överförmyndarnämndens samtycke. Till ställföreträdarens ansökan om överförmyndarnämndens samtycke ska bifogas

- Köpekontrakt i original och en bestyrkt kopia, undertecknad att samtliga dödsbodelägare utom huvudmannen och omyndig, ställföreträdaren och samtliga köpare. Av villkor i köpekontraktet ska framgå att försäljningen är beroende av överförmyndarnämndens samtycke.

- Värderingsutlåtande avseende marknadsvärde utfärdat av sakkunnig och opartisk person. Utlåtandet ska ge en fullständig beskrivning av bostaden avseende yta, skick läge m m. Värderingen ska vara utförd av annan mäklare/mäklarbyrå än den som förmedlat försäljningen.
- Skriftligt samtycke från huvudmannen/omyndig som fyllt 16 år
- Överförmyndarnämnden är skyldig att inhämta yttrande från huvudmannen/omyndigs make och närmaste släktingar. Närmaste släktingar är föräldrar, barn och syskon. För en snabbare handläggning hos överförmyndarnämnden kan ställföreträdaren hämta in yttrandena. Saknas dessa från någon som enligt ovan har rätt att bli hörd, kommer överförmyndarnämnden hämta in det. Är de närmaste släktingarna dödsbodelägare, anses deras samtycke inhämtat genom att de undertecknat köpekontraktet.

Ansökan innebär att överförmyndarnämnden ska göra en prövning av om åtgärden är lämplig, vilket kan medföra att olika utredningsåtgärder blir aktuella. Ansökan om samtycke måste därför lämnas in i god tid innan tillträdesdagen. Är det dödsbodelägare som ska överta egendomen genom bodelning eller genom att denne tillskiftas egendomen, kan egendomen åsättas nettomarknadsvärde (vilket innebär att avdrag för latent kapitalskatt och skäligt mäklararvode medges). Vid ansökan om samtycke till arvskiftet ska bifogas två stycken värderingar, utfärdade av två oberoende värderingsmän. Uppgift om värderingen ska framgå av skiftet.

Bouppteckning

Bouppteckning ska ske senast tre månader efter dödsfallet och lämnas in till Skatteverket senast inom fyra månader från dödsfallet. Ställföreträdare meddelar bouppteckningsförrättaren att han för sin redovisning behöver en kopia av den registrerade bouppteckningen, samt meddelar överförmyndarnämnden om att bouppteckningen registrerats.

Arvskifte, bodelning, sammanlevnad i oskiftat dödsbo

En bouppteckning ska alltid avslutas genom eventuell bodelning och arvskifte, eller genom avtal om sammanlevnad i oskiftat bo. Samtliga dessa åtgärder fordrar överförmyndarnämndens samtycke. Skifte med anledning av dödsfall ska ske så snart som möjligt och senast inom sex månader från det att bouppteckningen förrättades. Om dödsboet inte skiftas och inte heller avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo ingåtts innan denna tid förflutit ska ställföreträdaren till överförmyndarnämnden lämna in en skriftlig redogörelse över anledningen till detta. Sådan redogörelse ska därefter och fram till att skifte skett eller avtal om sammanlevnad i oskiftat bo ingåtts, lämnas var sjätte månad.

När eventuell bodelning/arvskifte förrättats ska ställföreträdaren ansöka om överförmyndarnämndens samtycke till egendomens fördelning. Till ansökan ska bifogas bodelningshandlingen, om sådan är aktuell och arvskiftet i original och en bestyrkt kopia, undertecknade av samtliga dödsbodelägare och ställföreträdare, dock inte av huvudman/omyndig. Av handlingarna ska framgå hur det förfarits med samtliga tillgångar i boet. Kontantredovisning avseende samtliga dödsboets bankkonton och kontoutdrag över kontona för tiden dödsdagen fram till skiftesdagen ska bifogas.

Fördelning av kvarlåtenskapen får inte ske innan överförmyndaren gett detta samtycke. Det åligger ställföreträdaren att se till att tillgångarna i dödsboet tas upp till marknadsvärde och att huvudmannen/den omyndiges arvslott är korrekt uträknad. När överförmyndaren samtyckt till fördelningen, ska skiftes verkställas och ställföreträdaren lämna in bevis om att huvudmannen/omyndig tillskiftats egendom i enlighet med skiftet.

Det kan ske genom uppgift från bank om insättning av skifteslikvid på konto tillhörigt huvudmannen/omyndig, genom uppgift om att tillskiftade värdepapper överförts till konto tillhörigt huvudmannen/omyndig och/eller genom uppvisande av lagfart där det framgår att fast egendom överförts till huvudmannen/omyndig. God man/förvaltare ska vid överföring av skifteslikviden till huvudmannens konto beakta att behållningen på det ospärrade kontot inte bör överstiga ca 25 000 kronor. Det innebär att medel överstigande denna summa ska sättas in på överförmyndarspärtrat konto. Förmyndaren ska beakta lagregeln om att när omyndig i arv får pengar till ett värde överstigande ett prisbasbelopp, ska dessa sättas in på ett överförmyndarspärtrat konto tillhörigt den omyndige.

Är det aktuellt med sammanlevnad i oskiftat dödsbo, ska till ansökan om överförmyndarnämndens samtycke till detta, avtalet bifogas i original och en bestyrkt kopia, undertecknat av ställföreträdaren och samtliga dödsbodelägare utom huvudmannen/omyndig.

Ensam dödsbodelägare

Är huvudmannen/omyndig ensam dödsbodelägare ansvarar ställföreträdaren för att dödsboet avvecklas och något arvskifte i formell mening ska inte ske. Avveckling av dödsboet får ske först efter att samtliga dödsboets utgifter och skulder betalats. Vidare ska avsättning göras på dödsboets konto avseende kommande utgifter, såsom upplupen inkomstskatt, reavinstskatt avseende sålda tillgångar, ev. fastighetsskatt m m. Slutligt avslut kan således inte göras förrän året efter dödsfallsåret, då det finns ett beslut om slutlig skatt och ev. kvarskatt betalats. Överförs dödsboets tillgångar till huvudmannen/omyndig innan samtliga utgifter är betalda, är denne ansvarig för att dessa betalas.

Avveckling sker endera genom

- att samtliga dödsboets tillgångar, såväl bankmedel som andra tillgångar såsom värdepapper, fastighet m m förs över till huvudmannen/omyndig.
- att samtliga tillgångar utöver bankmedel säljs i dödsboets namn och bankmedlen, efter insättning av försäljningslikvider och avsättning gjorts enligt ovan förs över till huvudmannen/omyndig.
- att vissa tillgångar säljs och vissa förs över till huvudmannen/omyndig.

God man/förvaltare redovisar avvecklingen i den kommande årsräkningen. Redovisning över avvecklingen ska bifogas årsräkningen. Där ska framgå vad som skett med samtliga tillgångar i dödsboet. Kontoutdrag över dödsboets konton ska bifogas för tiden från dödsdagen och fram till det att medlen förts över till huvudmannen. Vad gäller övriga tillgångar ska det bifogas underlag som utvisar endera försäljning av tillgången, alternativt att tillgången överförts till huvudmannen. God man/förvaltare ska vid överföring av arvet beakta att behållningen på huvudmannens ospärrade konto inte bör överstiga ca 25 000 kronor. Det innebär att medel överstigande denna summa ska sättas in på överförmyndarspärtrat konto.

Förmyndare redovisar avvecklingen endera i en kommande årsräkning enligt ovan eller i direkt anslutning till att boet i huvudsak avvecklats och inte invänta nästkommande års deklARATION i dödsboet. Redovisningsmetod är beroende av storleken på barnets tillgångar. När barn äger tillgångar överstigande åtta prisbasbelopp ska förmyndaren redovisa sin förvaltning, där avvecklingen ingår i redovisningsskyldigheten. Om den omyndige äger tillgångar som inte uppgår till 8 prisbasbelopp, sker redovisning istället direkt när avvecklingen är klar. Oavsett vilken redovisningsmetod som är aktuell ska följande beaktas.

Av den redovisning som skickas till överförmyndarnämnden ska framgå vad som skett med samtliga tillgångar i dödsboet. Kontoutdrag över dödsboets konton ska bifogas för tiden från dödsdagen och fram till det att medlen förts över till den omyndige. Vad gäller övriga tillgångar ska det bifogas underlag som utvisar endera försäljning av tillgången, alternativt att tillgången överförts till den omyndige. Förmyndaren ska beakta lagregeln om att när omyndig i arv får pengar till ett värde överstigande ett prisbasbelopp, ska dessa sättas in på ett överförmyndarspärtrat konto tillhörigt den omyndige.

Testamente

I samband med bouppteckning kan testamente företas. Ställföreträdare ska då ta del av det för den huvudmannens räkning. **En ställföreträdare får inte för huvudmannens räkning avstå från arv eller testamente. Det innebär att ställföreträdaren endast får erkänna sig delgiven testamentet och ska, om testamentet innebär kränkning av huvudmannen/omyndigs laglott, begära jämkning av testamentet.** Ställföreträdaren ska också ta ställning till om det finns anledning till klandertalan av testamentet.

Tillfälliga ställföreträdare

Om ordinarie ställföreträdare på grund av jäv är förhindrad att företräda huvudmannen/den omyndige utser överförmyndarnämnden en tillfällig god man. När dödsboet är avvecklat, alternativt det träffats avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo, ska den gode mannen begära sig entledigad från uppdraget. Överförmyndarnämnden entledigar den gode mannen när det kan konstateras att uppdraget är slutfört.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Besöksadress: Sundsgatan 29

462 85 VÄNERSBORG

Telefon: 0521-72 10 00

Fax: 0521-72 24 61

overformyndar@vanersborg.se